

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt XVI. Mors Guillelmi Cæcilij Ecclesiæ Anglicanæ hostis acerrimi.
Tumultus Seminarij Anglorum Romæ, pro Patribus Angli Catholici
constanter se gerunt. Causa iuridice tractatur, & Refractarij ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

Mors Guillelmi Cæcilij Ecclesiæ Anglicanæ hostis acerrimi. Tumultus Seminarij Anglorum Romæ, pro Patribus Angli Catholici constanter se gerunt. Causa iuridice tractatur, & Refractorij damnantur. Archipresbyterum Anglicano Clero præficit Pontifex. De libris, vita, fluctuatione, & obitu Guillelmi Vvatsoni.

CAPUT XVI.

EVAVIT hic annus 1598. Catholicam Angliam funesto pondere, & immani, quod illi per annos quadraginta incubuerat premens, & opprimens. Guillelmus Cæcilius, Burgleyensis Comes, ærarij Regij Præfectus hoc anno moriens eam liberavit; homo ad nutus Elizabethæ omnes sic natus & fictus, ut suus illum Camdenus tradat fuisse omnium in Regno potentem, habuisse plenam regni administrandi potestatem in manibus fidenter ab ea repositam. Quamvis ipse suarum consultissimæ rationum summæ illius gubernationis & potentia quam exercebat re ipsa, invidiam, modeste verbis à se auerteret. Fuit semper, dum vixit eorum vox eadem, & constans qui ex Anglia scribebant, tot ac tam atrocia decreta, quæ publicis, subinde suffragiis firmanda in Catholicorum perniciem, direptionem, & neces prodibant, fuisse illius dictata. Eius inuentum fuit Sacerdotum in Angliam aduentum, Iesuitarum potissimum, repræsentare populis mendacissima specie; ut persuasum haberent iuandorum studium animorum, ad coniurationem & renouas spectare; conuersionem hæreticorum in auitos ritus; ad rebellionem aduersus Reginam; discessionis schismaticæ ad caput legitimum reuocationem, conscriptionem esse stipendarij exercitus militaturi Ro. Pontifici proin necem illis, proditorum, & rebellium supplicio illatam, nec ministris, aut ipsi Reginae crudelitati datum iri; nec Religioni ab iis vexatæ, quod Religionis causa omnis, à Cæcilio esset in proditionum, & perduellionum transcripta titulos. Nunc ergo tandem sanguinis tanti reus tot Christi Sacerdotum; desertionis tantæ reus in quam tot millia ciuium secum egit (auctor enim, Reginae fuerat præcipitandæ in rebellionem aduersus Ro. Ecclesiam Angliæ) nunc, inquam, ad metam currum fregit ætatisque anno vnde octuagesimo & ultimo, vtrinam ne primo mortis

Ecc 4

sempiternæ, quam ex propriis Camdeni legibus taceri oportuit, etsi non desint quæ credibilem faciant, sed me nihil attinet de iis fusiùs scribere. Haud tamen cum illo extinctum odium Catholici nominis, eiusque vexandi potestas impia, & crudelis, vtriusque hæredem reliquit filium Robertum Cæcilium, dignum tali magistro, & patre discipulum, quem sibi iam Elizabetha in Parris gratiam, ab secretis scribam inaugurauerat, paulo vero post in cancellarium Lancastrensem, reluctante grauib. inimiciis Comite Essexensi, quibus tandem eò redactus est infelix, vt caput sub ferro carnificis Londini poneret.

Verum enim vero, si vnos habuisset fides Catholica hostes hæreticos, non foret admodum eius dolenda conditio; iacturas illius pensabant lucra gloriosa, immenso fœnore; vitæ factis ingentibus, & heroicis illustres mortes; pectoris generosi excellitate insuperabili venerandas, quibus ex duabus ventura sæcula; si rectè auguror admirationem ducent, & exemplum. Damni maioris, & frugis nullius extitère, (vnde vnde oxortæ) Sacerdotum inter se æmulationes, puerperia factionum, & partium, proinde à Protestantibus quibus vsui magno erant, omni studio promotæ, Catholicorum enim contentionibus, augebantur victoriis Protestantes.

Eam ob rem Brancrosio Episcopo Londinensi negotium dedit consilium Regium, vt ardenti iam igni ligna suggereret, easque maximè animaret; & iuuaret partes quæ in Regiam ibant propensius. Earum memoriam æternauère scriptores hæretici, & quidem tragicè, vtinam & falsò; nisi quod culpam fortassis paucorum in omnes contulère, quos sui legitima, & necessaria Religionis defensio præstabat non modo innocentes, sed & merito laudandos. Missis quæ fortè partes alterutras pungerent cætera memoro. Nam quos penes fuerat culpa, non obscuro Deus à reliquis discreuit indicio, quorum essent profecto pandenda fusiùs consilia improba, & mens læua, vt ex iis posteri discerent perfectæ partes concordia, sedis Apostolicæ, Deique ipsius constanter retinere. Verum Seminarij Anglorum Romæ quos pridem innueram tumultus à Personio sedatos, recentioribus his Angliæ calamitatibus, cum occasionem dederint non paruam; eò enarrandos huc distuli.

Die Octobris sexto & decimo anni 1594. vita excesserat Guillelmus Alanus Cardinalis, huius loco poscebant Odoënum sui sectarij (quem deinde culpauit apud Pontificem Inspector Cardinalis, quod dum sua per suos ardentè magis quàm rectè & sincerè vrgeret, multorum fuisset maiorum occasio) hunc inquam, poscebant, nationis suæ fieri Cardinalem. Interea vero in futuri pignus prærogatiuis Alani gaudere, quibus suo delectu, remittendos in Angliam Sacerdotes pensitationibus iuuabat annuis à fisco Apostolicæ Cameræ attributis. Et fuit qui iuuenes Seminarij Anglicani eò egit, vt hoc à summo Pontifice, nationis totius nomine libello supplici peterent; quod ij vt facerent quàm facilè tam inconsultè concessum est ab Hieronymo Florauantio tunc eorum Rectore, Anglicarum rerum inexperito, & clandestini ignaro consilij quod libellus supplex
proba

proba specie occultabat. Indignati repulsa iuvenes, & iniqua spei cassi, propensis studiis factionis antiquæ dictata complexi sunt, turbulentorum accessu in dies auctioris. In eum omnes intenti scopum erant, ut suum attollerent Odoënum, Alanum deprimerent; de Societate quererentur; inuisum sibi Personij fuscarent, & abiicerent nomen, quem fama erat, contra quam optabant, fore proximè Cardinalem. Seminarium itaque ab iis tam lethali, est scissum, pertinacique plaga; tot quotidie triennio integro motibus, & diffidiis laceratum, ut inde nec arte, nec vi vlla sanari valeret; nam quæ agitabant exterius, flocci erant ad illa quæ foris in Anglia, Belgio Gallia cum suis tacitè mouebant factionis, quorum improbas, & surdas machinationes in rem suam, suosque ambitus vertebant. Ex quo illud olim tanto paratum sudore & sanguine Anglicani Romæ Collegij augustum nomen, cœpit obscurari, ac longè aliter quam Seminarium Martyrum appellari. Cuius mali tantus sapientes Anglos, tota sparfos Europa cum pudore non leui afflixit dolor, ut de iis ad Clementem octauum dederit litteras, Inglefildius Eques aurei calcaris, Mariæ olim Consiliarius, vir cordatissimus, & singularium in rem Catholicam meritorum. Reddo hic eius epistolam quod ea perspicuè seditionis huius ortum, & causam explicet.

[In hac mea, inquit, senectute, & his ferè annis quadraginta, quos extra patriam, bonis spoliatus, & pro fide Catholica & Romana sede voluntarius exul traho, nihil mihi acerbius, & lachrymabilius accidit, nostri Romæ Seminarij tumultu, haud planè alterius quam dæmonis artibus excitato. Nam si ubi pax, illic Deus; ubi discordia quis præter dæmonem? Retractans enim ab sua origine flammæ huius ortum, certò comperio, hæreticorum in Anglia cæcis artibus accensam, ministerium ad hoc suum dæmoni suppeditantibus. Quod vestræ fortassis sanctitati, ut prima specie minus credibile videatur; ego annos iam sexaginta, illorum expertus & fraudes priuatas, & publicas; & domi & extra Angliam, certò possum sanctitati vestræ confirmare, illos perpetuo in hoc incumbere ut per idoneos homines clam sua consilia in aula Romana promoueant, etsi capitalibus odiis illam prosequantur; id vero tam dissimulanter, & callidè ut illos ipsos fallant quorum ingeniis ad sua desideria vtuntur, nec hi fraudem aduertant, nisi postquam damno illius icti sunt. Explorata res est beatissimè Pater! hæreticos, maximè vero Senatum Angliæ, ex quo probarunt quantum boni Seminaria in Angliam inuehant, quantum errori hæretico decessum; æquè nihil egisse, quam ut funestam discordiæ facem, inter Seminarij alumnos & Sacerdotes iniicerent, qui à Patribus Societatis Iesv educantur, æmulatione vfos pro fomite, quo facem illam ventilarent. Ad hoc ipsum (ut faciliè comperi) multis iam ab annis, pestilentem quorundam ex Belgio, & aliunde seditiosorum adhibent operam, qui licet se Catholicos venditent; sed in omnes arrecti occasionum articulos, omnia odorantur, omnia colligunt quæ possunt Societatis Patres quorum est præcipuus in Anglia labor, & summè fructuosus, Anglis exosos face-

re, vel suspectos. Maligni huiusce hominum fermenti, huc etiam nonnihil transiit, qui nacti aliquos eiusdem secum ingenij, vel ambitu, vel inuidia occupatos, suum hoc per illos Seminarij alumnis credulis & incautis; nimirum iuuenibus, instillauere virus quo nunc insaniunt.] Ex quibus conficiebat vir illustrissimus, pellendos omnino seminario Anglicano turbulentos, & dandam operam ne semel eiekti, aut eorum sequaces cum residuis, & modestis miscerent colloquia, vt qui ore pestilentiam circumferrent, & mortem proflarent.

Post hanc viri magni, ad Papam Epistolam, nemini opinor difficile creditu euadet, quod sibi alioqui persuasisset nemo, ausos iuuenes illos postulare, vt sui Romæ Seminarij administratio quibusvis crederetur, dum ne Iesuitis; vt quicumque forent in Anglia Societatis Sacerdotes, & editione Pontificis seuera iuberentur regno faceßere; vt Apostolicæ potestatis clauis, regni eius portæ iis æternum clauderentur. His enim legibus Catholicos omnes, nedum Sacerdotes, pacificè illic, & liberè acturos, nihil fore ab aduersariis grauius ferendum; versum iri Angliam in deliciarum Paradisum. Mera hæc Reginæ ac Senatorum eius vota (conscij necne) sonabant iuuenes. Quodque illa cum suis desperabat vi vlla se posse in Anglia consequi, hoc se dolo, & arte, Romæ putabat adepturam; eam rem cum magnis, & validioribus muro aheneo rationibus niti oporteret, & tam enormia postulata, commentis suis illas etiam maximis summæque vrgentibus, & necessariis maiores, & validiores. Sacerdotes nimirum in Anglia Iesuitarum comparatione perinde esse, vt si ne essent quidem; non quod idoneis carerent dotibus, sed quod in illos imperiosam quandam Iesuitæ auctoritatem sibi arrogarent; illos opprimerent; iniquis oculis intuerentur appellentes; quicquid foret ab iis susceptum, transuersi eliderent; quicquid eorum spectaret famam deprimerent, vt cum essent à nobis in nihilum redacti, soli nos vacua in aula regnaremus. Horum tale nihil vnquam ad aures Pontificum venerat, videbarurque vero valdè absimile trecentos minimum latè per Angliam sparsos Sacerdotes, nihil vnquam eiusmodi indignatos at questos; ac ne verbo quidem, aut scripto locutos; è contratio alumnos Seminarij Anglicani, assumpta per sese Anglicanæ Ecclesiæ persona, vltro eius causam suscipere nullius mandantis delegatione, aut expostulantium querela. Quare introspiciens Pontifex quod res erat, sapienti consilio statuit malo simul præsentis remedium facere, simul ire periculis obuiam, quibus prouidendum erat sollicitatum iri iuuenes ad desertionem, si suarum contemptum accusationum, sui contemptum interpretarentur; & proritari se repulsa duplici. Daretur itaque partibus dicendi locus, exigeretur vtrunque causa, rationum momentis, & pondere; elucidata rerum veritate, alieno deceptos, & turbatos dolo, ad mentem redituros, pertinaces in suo errore, & libidine turbandi, sanationisque desperatæ, rescissum iri à conuictu, & consuetudine aliorum. Commodum tunc Romæ vrbs Ecclesias inspiciebat ex officio Philippus Sega Cardinalis, & Placentinus Episcopus quem vitæ quidem integritas, & sublime, sagaxque

sagaxque iudicium mirificè commendabant; sed rerum maximè experientia, plus annis triginta ex sedis Apostolicæ obsequiis parta, & in Belgio, Lusitania, Hispania, Gallia, & apud Imperatorem exercita. Hunc delegavit Pontifex, Anglicani Romæ Collegij inspectorem, iussitque nihil omittere cognitionis exquisitæ, quod sibi videretur ad causam iure summo, & liquido absolvendam. Hoc ille haud segniter supremis quinque vitæ suæ mensibus præstitit anno 1596. fassus nihilominus de omni boni Iudicis paratu, nihil maiori sibi fuisse vsui quàm patientiam, audiendis scilicet placidè iratis adolescentibus in quibus apertè, incautis licet nec sentientibus, perturbatio animi loquebatur; iisdemque erigendis, ut scripto, & voce pectus effunderent. Ipse contra nihil prætermittebat, quæcumque obiecissent, licet ex dictorum pugnantia manifestè falsis, Patrum opponere responsa, & depulsiones. Quibus demum confectis, summam causæ perfectæ Pontifici obtulit, qua, si foret typis in lucem edita, nihil aut antea fuerat, aut erat postea futurum Societati nostræ illustrius, solidius nihil, & gloriosius in eius commendationem. Quod alias quoque in similibus contigit, ut in præcipitatis Seminarij Rom. iuenum motibus componendis delegati non semel viri sapientes, post subtilissimæ cognitionis examina nihil (quæ Deo sit laus) referre potuerint, nisi quod esset Societati nostræ tam lætum & honorificum, quàm alia omnia expetentibus, & præstolantibus triste ac molestum.

Vulgatis inde per Europam Romani Anglorum Collegij turbis, potissimum vero examine, iudicioque libelli supplicis, quo postulauerant iuvenes, nostros omnes ex Anglia à Pontifice reuocari, tantum vna doloris, & verecundiæ per omnem Italiam, Hispaniam, Belgium ipsamque Angliam Anglos afflixit Catholicos ut crebræ vndique ad Clementem VIII. Cardinalem Caieranum Angliæ Patronum; ipsosque iuvenes pluerent literæ quarimoniis refertæ, quibus nostram longè acerbius ferre causam quam suam videbantur. Et si quid illi Ecclesiæ omnem vndevis opem promeritæ impenderamus sudorum, & sanguinis; rependeretur id nobis significatione amoris & grati animi adeo copiosa, & illustri expressa charactere, ut molitiones quævis paucorum contra nos haberi à nobis pro leuibus deberent. Sed mirè ad rem nostram, & principem causæ articulum venerunt tot literæ quibus velut totidem spontaneis testibus, conuincebatur eorum falsitas quorum nos iuvenes turbulenti insinulauerant; longinquitate opinor stolidè confisi, qua putabant suas accusationes tam procul abfuturas, ab elucidando quod inuoluebant mendacio, quam procul ab Anglia distabat Roma. Nec enim ipsa solum ex Anglia, sed multis & variis Europæ locis, paratos se Angli scribebant, longè alterius numeri, auctoritatis alterius, fidei, gradus, & ponderis ad confutandas iuenum perfidorum fraudes. Scripsit ad tutorem Anglorum Cardinalem, clarum illud Religionis & Theologiæ lumen Stapletonus, diuinorum Louanij Magister, cum Doctoribus & Sacerdotibus vno, & viginti; laicis supra octoginta cunctis nobilitate conspicuis, fide in Deum pro qua exulabant illustribus: scripsit Duaco Ricar-

dus Barretus, cum Seminarij illius cui præerat grauissimis quibûsque Do-
 ctoribus, qui perniciofa Romanorum Anglorum postulata, puerilem vo-
 cant, & offensionis impudentis audaciam. Quin & è Belgio scripsit P. D.
 Robertus Dalbiscirus Carthusiæ Prior, eiusque cœnobij Patres præcipui.
 Postremo antistita monialium B. Vrsulæ (erant hæ quoque Louanij pro
 Christo exules ex flore nobilitatis primariæ, nec silendus ille duplici titulo
 maximè illustris Stanleyus copiarum Præfectus, bonorum videlicet pretio-
 sa pro Christo iactura; & partis in Belgio per suos Anglos victoris. Affirma-
 bat ille militari suo, & libero stylo non posse Reginam aduersus Catholicos
 educere militem formidandum magis quam forent Romæ, Seminarij An-
 glorum iuuenes turbulenti. Si quidem minime dubium, habere illic Regi-
 nam aliquem emissarium latentem, qui iuuenes per se sat irritabiles, ob-
 iectis subinde discordiæ pabulis acrius inflammaret. Nec absimilia, iis in-
 culcat Sacerdos & Doctor Thomas stilintonus; nam si quicquid vsquam
 hæreticorum est, si omnes, inquit, in consilium coirent tum nostri tum
 vestri aduersarij capitales, ad euertendum hoc vestrum Collegium; causam-
 que Religionis Catholicæ, vosque adeo ipsos, quid possent præsentius,
 quid efficacius ad hoc comminisci, quam quod ultro per vos, & sponte sa-
 ragitis, vt ab Societatis Patribus discedatis? Mitto Feriæ Ducem, quam
 Religionis amor, & patriæ Angliæ impulit, vt argumenti eiusdem ad Cle-
 mentem VII I. literas daret grauissimas. Mitto alios complures, diuersi
 gradus, & conditionis, sed eiusdem omnes sententiæ. Superfunt qui ex
 Anglia scripsere, quanquam vna non omnes de causa. Trium mihi delectus
 abundè fuerit qui possint quam minimo fastidio perlegi. Primus Ioannes
 Bellus Sacerdos, & ipse inter Seminarij alumnos olim turbulentus, & in
 turbatorum inquieta consilia procliuis. Acceptis enim quæ machinabantur,
 sic eos Londino alloquitur vtinam fratres ac sodales mei, possem longè à
 vobis dissitus, eosdem quos nunc gero, notisque iisdem sensus altè vobis
 imprimere. Sensi enim vobiscum fateor aliquando, iuuentutem nostram à
 Patribus Societatis regi asperius quàm ferri à nobis deberet; Seminarij
 Rom. seueriorem esse disciplinam; illos aut forte imperio, aut eius ambi-
 tu gaudere; sed Roma profectus, postquam in res præsentis huc veni,
 easque oculis iam non fuce præstrictis inspexi, nisi scilicet meipsum, meas-
 que illas quibus offendebar, & conturbabar ineptias, & liquido comperi,
 quam periculose imaginosis opinionibus, contra Dei seruos, & nostræ sa-
 lutis adiutores, ingratiissima studia verteremus. Cuius deinde, ne quid dis-
 simulem, cum nostros viderem Sacerdotes quamuis de Patribus pessimè
 meritos, ab iis tamen inuicta charitate, & constanti beneficentia iuuari,
 tantus me cepit mei pudor, & facti pœnitudo, vt nihil succurreret quo
 valerem satisfactionem Deo, & hominibus condignam offerre, nisi me in-
 egrè Societati mancipando in religiosum, quod fixum mihi est Deo pro-
 pitio præstare.]Pergitque narrare Ricardo Baoreffio illic Sacerdoti, Romæ
 item alias ægrè tractabili, & valde Patribus molesto, precarique suo & eius
 nomine vt turbidos illos, & indociles spiritus ponerent, nec de se hilarem
 hæreticis fabulam, dolorem Catholicis, & Religioni detrimentum darent.

Alter Ludouicus Hughesius Sacerdos Anglus, & Cornubiensis, qui Roma Londinum cum transisset, iisdem quibus alij oculis, & suspicionum nebulis fasciatus, ubi ex vero ut se res haberent comprehendit, vnaque audit, turbate tunc etiam, & mouere alumnos Seminarij Anglicani, cum periculosè decumberet dictauit literas, ad Cardinalem Caietanum Angliæ tutelarem, quas & suo muniuit chirographo; aiens, Societatis Patres in Anglia inueni deuotos, sanctos, charitatis plenos, feruoris & zeli, quique singularibus virtutum dotibus, & viuendi exemplis magnam habent apud omnes probos & fideles venerationem, & famæ pretium. Nec verum est illos Sacerdotibus è clero seculari, imperitare tumidius, multo minus illos opprimere, ut falso obtestant calumniatores; quin è contrario illis fauent, appulsos excipiunt; pecunia & hospitio iuuant. Idque ipse tum per me probaui, tum multi ante me; sed maxime quatuor sunt experti qui mecum venerant, quantamuis de Patribus Romanis non bene omnes, utque pat fuerat meriti. Sacerdotes vero è clero seculari cum Patribus de Societate, magna inter se fiducia & consensione in rebus omnibus versantur. Hoc ego ex certis mihi que perspectis testificor, & hæc à me dictata confirmat epistola, quamuis mea solum subscripta manu, febri ne illam ipsemet scriberem vetante. Georgius denique Blackuellus, (quem tanti fecit Roma, ut eum Archipresbyterum, totius Angliæ præficeret clero,) annos supra viginti illuc commoratus, nostrique illuc & testis aduentus, & per annos sedecim spectator, de iis scribens ad Cardinalem Caietanum quæ tunc agitabantur Romæ, à dolore orditur iniustæ Anglicano clero iniuriæ quem falso calumniæ tumultuantium traducebant tanquam à Societatis Patribus discordem. In quo, ait, si nuda quorumuis accusatio reum facit, quis se præstiterit innocentem? vulgant nos temere Angliæ Sacerdotes malè inter nos conuenire, à Patribus vero Societatis dissidere, utque sit latior mendacis campus Patres illos queruntur hoc vnum agere, ut suam in clero dignitatem, dominatumque promoueant, clerumque sibi subdant, accusatio profecto quam grauis, tam falsa penitus; & quam mea hæc ut confido testificatio, mutam efficiet. Anni sunt Deo laus, viginti & ultra quibus in hac Angliæ vinea nostrorum culturæ incumbam, & rei Catholicæ, ac Romanæ, tam longo tamen annorum decursu nihil memini quod dissensus ullius similitate inuicem molestum fuerit. Omnes fateor sumus tum homines, tum *in firmitate circumdati*: verum quæ Dei est gratia, tam diuturnis, & calamitosi temporibus, gessit hanc Dei nostri curam, nihil ut inciderit, quod sciam quo pax inter nos turbaretur, aut mutui amoris interciperetur consensio. Iam illa pars altera inuidiosæ accusationis, qua R.P. Societatis Iesv grauantur iniuriosius, ita est manifestè falsa ut per sese, ac in se concidat; à cupiditate dominandi tantum absunt, ut de se ubique illustra humilitatis Christianæ, mansuetudinis, charitatis, & pietatis argumenta edant; & futuri simus maximè ingrati, nisi eos colamus tanquam patres, tanquam amicos complectamur; agnoscamus ut beneficos; imitemur ut magistros, & prosequamur affectu singulari, velut præcipuos regni huius opitulato-

res, & propugnatores salutis illius, tot inter procillas miserè æstuantis. De iis qui aliter loquitur, nec illos, nec seipse sat nouit, nostros enim vndeuis Sacerdotes in patriam reduces, quis oro colligit, vestitu idoneo, victu, pecunia, equis, viatico, iuuat subducitque in tutum apud sibi addictos, & prudenter sagaces Catholicos? Apud quos lapsorum casibus erigendis aliorum firmanda constantia, & diuino cultu propagando strenuè adlaborant. Plus vltra quoque se porrigit illorum charitas. Nos enim qui *pondus diei & æstus*, tot iam hic ab annis portamus, fatemur ingenuè, illorum è fontibus hausisse nos vtilitates summas. Sciret vtinam D. V. illustrissima quantos faciant de suo sumptus, (nam quod aliunde stipis nomine iis erogatur, pars horum est minima), sumptus, inquam, de suo in hoc ministerium profundant, refouendis in carcere Christi confessorum ærumnis & pœnis; oppressorum laxandis angustiis; omnium denique leuandis calamitatibus; foret profecto D. V. illustriss. plus satis vt cogeret inuidiosæ Patrum & infantis famæ obrectatores malignos, & inuidos ad resorbendam audaciam, quam in eos vomunt.] Sic ille, cuius & placet magnopere, & libenter iterum pium votum; vtinam in foro, nostrarum causarum, legitimis cognitionibus, partibusque pro se coram pugnantibus, exprimeretur veritas rerum pura, & liquida, vt in hac causa præstitum est, nec admitterentur accusatores iidem qui & testes, & eorum ex testimonio torqueretur in partem sententia suæ adhuc interdum ignaram accusationis. Hinc forte fieret, vt longinquiores etiam Anglia cœteræ nationes, veritatis cuiusdam fierent conscia, cuius agnitio veri amantibus, & foret cognitu periucunda, & vsu maximè oportuna.

Menses demum post paucos absoluta causa, eiusque actis Iuridicis Clementi VIII. exhibitis, excessit è viuis Cardinalis sega. Nihilo secius sententia iudicum in opus confertur, mouentur Collegio capita factionis, turbulentorum primipili, quos nulla ratio non dico valuit restituere rationi, sed egit etiam in ambitum gloriæ inanis, ex impugnatione rationis. Sed prius vltimos expeturi linguarum mendacium conatus, causæ suæ narrando, tantam affinxere honesti speciem, vt eius Toletum Cardinalem & Germaniæ assistentem Tirium, natione Scotum Patronos inuenirent; mente vtrumque proba, sed parum consulta. Nam & Tirium sua simplicitas, credulitati nimia; & Toletum negotiorum moles, errori præbebant obnoxios in causa potissimum, tanto apparatu, maturitate, & integritate tamdiu iuridicè disputata, tantisque probationum firmamentis damnata. Tolerus nihilominus partem iure cassam suscepit in patrocinium, & pro ea qua nihil non poterat apud Papam auctoritate, res Seminarij eum in statum restituit, quo excogitari non posset deterior; verum enim vero, hoc item haud diu post Segam mortuo, paruaque interiecta mora, etiam Tirio; tandem Personius ex Hispania, redux suauiter iuxta, & efficaciter, Seminario primam pacem, & tranquillitatem restituit, eiectis tamen exulceratos secum animos inde portantibus, & exerentibus linguas maledicas vbicumque aures nacti essent.

In Anglia certè prodigaliter fabulabantur de rebus Romanis, eoque licentiùs quo erant probatu difficiliora quæ luebat illis in causæ suæ suffragium mentiri. Fuit in iis, ut reliqua taceam, lepidum, & atrox eorum acroama; Odoënum scilicet, Toletum, & Tirium quod starent ab suis partibus fuisse à nobis de medio sublatos, nec aduertebant stolidi hac sua tam atroci calumnia locum se calumniæ mutuae probabiliorem, deridiculè præbere; Segam videlicet idcirco ab ipsis sublatum de medio quod eos iuridicè conuictos damnasset, & sententia solenni Seminario expulisset, tanquam manifestos illius corruptores. Nempe animus perturbatus, cæco impetu dum currit, illic cespitat, & ruit, ubi se putat firmiter constitisse.

Hoc rerum statu tam mobili contigit aliquos è clero Anglicano quandam inter se, consulto nemine, quasi Societatem colligere, cuius Septentrioni pars altera; ad meridiem altera præesset. Vtrobique tribunal statuere, officia munerum variorum digerere, modumque gubernationis auctoritate priuata decernere, potestate solum penes Congregationem illam reside, alios in eam adlegendi. Quibus Pontifex acceptis, & ritè cognitis, malis inde oriri procliuius iturus obuiam, matura, & certa indagatione conditiones item & merita didicit Anglorum Sacerdotum, inter quos ille quem ante memini Blackuellus, cum scientia, probitate, pietatis ardore, vsuque experientiæ diuturno, consensu omnium, omnibus emineret, omnibus quoque est antepositus, & Ecclesiæ Anglicanæ à summo Pontifice Archipresbyter constitutus. Sex illi de Sacerdotibus Angliæ additi Assessores, totidem ipse priuato delectu alios adiunxit. Horum tredecim tribunal iura illi Ecclesiæ dicturum, quod Papæ nomine scripsit patronus Angliæ Cardinalis. Quibus sapientissimè decretis, & supersessum est transmittendo illuc Episcopo ne maiorem in modum efferarentur suspiciones Regine regniq; administratorum; supersessum mittendis in Angliam diplomatibus Breuib; ne Parlamenti lex, qua statuebatur maiestatis reus, qui quauis acciperet ab sede apostolica literas cuiquam exitio fieret. Propensissimis omnium, & alacribus studiis acceptus est Archipresbyter, & Rector illius Ecclesiæ, veneruntque ad summum Pontificem innumeræ agentium gratias literæ sibi gratulantium tantum boni, quarum fasciculos penes me habeo benè grandes, in iis Sacerdotes, & vineti & liberi, in iis Garnetus cum viginti è nostris quibus is præerat; læta nouo delectu omnia videbantur, cum assessoribus promulgatis, qui locum sibi eorum in numero distantæ ambitu merat iam fuerat, ut ex eo se exclusos penitus, nedum iis videre postpositos, constare de suis (& erant perpauci) querulum, & clancularium conciliabulum; Blackuello sua negare obsequia, in quo detrectatæ, ut notam obedientiæ vitarent; variis argumentis Blackuelli potestatem elidere. Enimvero priuatis Cardinalis patroni literis, parum legitime stabilitam, quibus non idè standum asserebat quod testaretur Pontificis nomine se illas scribere, cum esset Pontificibus solenne, diplomatibus Breuib; quæ vellent edicere, ut plena iis fides haberetur. Ad hæc in Anglia, quantillifore solitarium Archipresbyterum? Tanti videlicet Angliam non esse ut ei

Episcopus deberetur? Cum multitudine Episcoporum tanta se circumspicerent Protestantes? Sed hoc esse nimirum ab Iesuitis fabricatum, ut impetarent Archipresbytero, quod non essent ausuri apud Episcopum, & hæc equidem illi, sed à veris tam procul, ut nullis non precibus, & rationibus apud Pontificem Personius egerit, quo illuc mitteretur Episcopus, tantum abest ut nostri, conficiendæ rei obstiterint. Iam qui primos istos cogitationum, & partium impulsus, secuti sint fluctus (longos enim iere in annos, & se in varias deinceps fregere tempestates) sed eos perinde tacuero, ut si ad nostra nihil attinerent; etsi earum ignoratione, multa quoque lectores cogantur ignorare, quæ lucem ex iis ducerent, longèque aliter se habent quam vulgo credantur. Malo nostra in obscuro iacere, quam aliena in lucemeducta displicere, in hoc igitur argumento obliuione voluntaria sepulto, vices meas trado huiusce temporis scriptori, cuius nomen propterea edo, quoddam morte proxima sapiens, execratus sit libros suos quibus illud indiderat, & coram populo Vvincestrensi dolens abominatus sit ad furcas illos perfidi sui & indocti ingenij partus infelices; hic est Guillelmus Vvatsonus, in Seminario Remensi olim seruus, hinc tantum doctrinæ laboriosa contentione affecutus quantum iudicabatur sufficere, ut esset in Angliæ vsui, mox ut eo peruenit, deregitur, capitur, Consiliariis Regiis dat manus, templaeorum adit; prodit Catholicos à quibus fuerat hospitio collectus; cuius deinde perfidiæ, ab iis veniam per literas petiit. Deinceps caput partium effectus, tanto audaciùs scribendo insudare, quanto minori ad calumniandum, & mentiendum egebat scientia. Detestabiles misit in publicum libros, in quibus illum quem Quodlibetica nominauit. De quo ut verbo complectar omnia, Caluinista historicus cum euomisset totum virus in Archipresbyterum eiusque Sacerdotes [*Siquis, infert, plura videre velit, quodlibetica Vvatsoni consulat. Nihil ibi sceleris, nihil flagitij prætermittitur.* Nam ad eius doctrinam quod spectat, illinc non nemo tunc aduersarius, post melius sentiens; tribus suis quas adhuc seruamus epistolis, persuasum se hoc libro testatur, ut Sacerdotem Catholicum hostibus traderet, seque propterea ab ipsomet laudatum Vvatsono, asserente nihil esse dubij, quin liceret omnes Iesuitarum sectarios prodere. Eidem Vvatsono mortem attribui, Tieburni, Pagei, & Vvatkinsoni Sacerdotum, Londini pro fide obitam, atque ut breui expediam cætera; librum suum absoluit Vvatsonus, dum Regis Scotiæ Iacobi machinaretur necem, paucis quàm esset inauguratus in Regem Angliæ mensibus, coniurationis socio, Clarko quodam, percelebri quondam Seminarij Ro. turbatore, cuius parricidij pœnas ambo iustas, & solitas Vvincestri luèrunt. Sed Vvatsonus iam apta in capistrum gula, fassus est primum magna voce, se in Regis caput, & Regni pacem coniurasse. Post, aduersus Patres Soc. IESV, elucubrasse typisque mandasse varios libros falsos, & scandalosos. Veniamque illorum ab iis rogare. Commendato demum misericordiæ diuinæ, reo, & multum dolente spiritu carnificis manibus & ferro se permisit. Patres pro charitate Christiana, huius, & Clarki animam multis sacrificiis iuere; præsertim Personius quem

nus quem forcius coeteris, lacerant, quod autem Vvarsono probra illa in Patres, vna odij contra illos concepti dictaret libido, ipsemet antea Guillelmo Arxinsonio testatus fuerat, ex quo per literas id item didicit Blakueellus, se nempe quæ scripserat in Ioannem Gerardum portenta scelerum, scire non modo esse falsissima, sed nec tanto in homine, veris similia, vulgasse nihilominus tanquam vera in eius odium, & conditionis eius velut pœnam, nempe quod esset Iesuita. Guillelmi Vvestoni custos hæreticus Vvisbicensi carcere detenti, cum ad ea legendo peruenisset quæ illis in libeticis Vvarsonus de Guillelmo narrat propudiosa, & prorsus indigna, librum à se iratus proiecit, mentiri librum, & libri auctorem iureiurando vociferans, cum ipse tot annos Guillelmi vitam præsens obseruasset, comperissetque tam insontem, & sanctum, vt fide licet ab eo diuersus, hunc tamen sibi apud Deum intercessorem expeteret. Sed hæc vsque ad annum 1599. indicta sunt, cui ex rebus Vvestoni perspicuitas accederet maior nos illum in carcere reuisamus, retexamusque vitam quam illic annis ab hinc duodecim transegit, curue inde fuerit in locum peiorem traductus.

De Vvisbicio iterum carcere, & sanctimonia illorum qui eo tenebantur, quamdiu inter se concordare vixere. Cruda illic insectatione vexatur Guillelmus. Defensione Sacerdotum octodecim apud summum Pontificem laudatur. Apud Consiliarios Regios calumniam passus, Londinum transfertur, & carceraria crypta arumnosissima conditur. Infelicissimus illorum qui eum vexauerant exitus.

CAPVT XVII.

VISBICIJ carceris diuersa ergastula in Cantabrigiæ insalubri, & planitie nuper statuimus, restagnationibus aquarum obnoxia, quæ latè ex mari refusæ in cæcas lentè moriuntur, & putrescunt lacunas cœlumque vitiant. Captorum ergastula siue cubicula cingit castrum muris item, & fossa præcinctum; intus, quod olim à Præsule habitatum, nunc semirutorum conclauium reliquæ vete-

Ggg